

התפתחות מינית טבעית והתנהגויות לא מותאמות בגיל הרך

איריס הלמן

שירות פסיכולוגי חינוכי מנשה

רכזת ארצית בשפ"י היחידה למיניות ומניעת פגיעה

בני האדם הם יצורים מיניים החל מלידתם...

• ילדים עוסקים במגוון רחב של פעילויות מיניות

• התעוררות מינית, חוויה של עוררות מינית, חקר הגוף ונגיעות הדדיות מתקיימות בגיל הרך

• והן מתרחשות בעיקר מחוץ למשפחה בקרב בני הגיל.

• מרבית הפעילות המינית הילדית מתרחשת בסתר, בסוד.

לכל גיל התנהגות מינית אופיינית

► תינוקות .

זקוקים למגע ונהנים ממנו
לעתים יש עוררות מינית בעת המגע
נוגעים בעצמם

► גילאי 2-3

שליטה על סוגרים
עיסוק בצואה ושתן
אוננות
הצעות

לכל גיל התנהגות מינית אופיינית

בגיל 3-4

ממשיכים משחקי החקירה המינית, (רופא חולה)
משחקי שיוך מגדרי (אמא אבא)

בגיל 4-5

גירווי עצמי במשחק,
חשיפה עצמית,
עיסוק באיך ילדים באים לעולם, ה
תפתחות ההסתרה.

מה מאפיין את ההתנהגות המינית בגן?

▶ התנהגות מינית בריאה היא תהליך של איסוף מידע.

▶ לתהליך זה מספר מאפיינים:

▶ ילדים חוקרים את גופם שלהם ונוגעים בו

▶ ילדים חוקרים את גופם של חבריהם ונוגעים בו

▶ הרגש האופייני לחקירה מינית בריאה וטבעית הוא עליצות, ספונטניות, גיחוך ומבוכה קלה. הנגיעה גורמת להנאה.

(על פי ד"ר טוני קוונה ג'ונסון - מהי התנהגות מינית בריאה? "הבנת ההתנהגות המינית הילדית")

מה מאפיין את ההתנהגות המינית הנורמטיבית בגיל הגן?

•הילדים בני אותו גיל, ובעלי ממדי גוף ורמת התפתחות דומים.

•ילדים שיש ביניהם מערכת יחסים ממושכת, המבוססת על משחק משותף או על חברות

•העניין המיני מאוזן על ידי תחומי עניין אחרים

•החקירה המינית נעשית בדרך כלל בחשאי. כאשר הילדים מתגלים ונאמר להם להפסיק – המעשים המיניים יפחתו או יפסקו

•החקירה המינית ההדדית נעשית ללא כפיה

אם הכל נורמלי, למה אנחנו צריכים להתערב?

- כדי שהילד יתפתח היטב ולא יפתח "החתמה" לאור חשיפה לגירוי לא מותאם
- כדי שהילד ילמד איך להתאים את הביטוי המיני שלו לנורמות הסביבתיות
- כדי שהילד ילמד לא לפגוע באחרים, ולשמור על עצמו מפגיעה.
- כדי לאפשר התפתחות מינית טובה ולא מושפעת מגירוי יתר של הסביבה.

דוד בנאי מתוך : מיניות הילד ואחריותו של
המבוגר

• מינית הילדים הוכחה תרבותית במהלך אלפי
שנים

• פרויד היה אחד החלוצים שהצביעו על העובדה
שמיניות הילדים פעילה כבר מן השנים
הראשונות לילדות.

דוד בנאי – מתוך: מיניותו של הילד ואחריותו של המבוגר

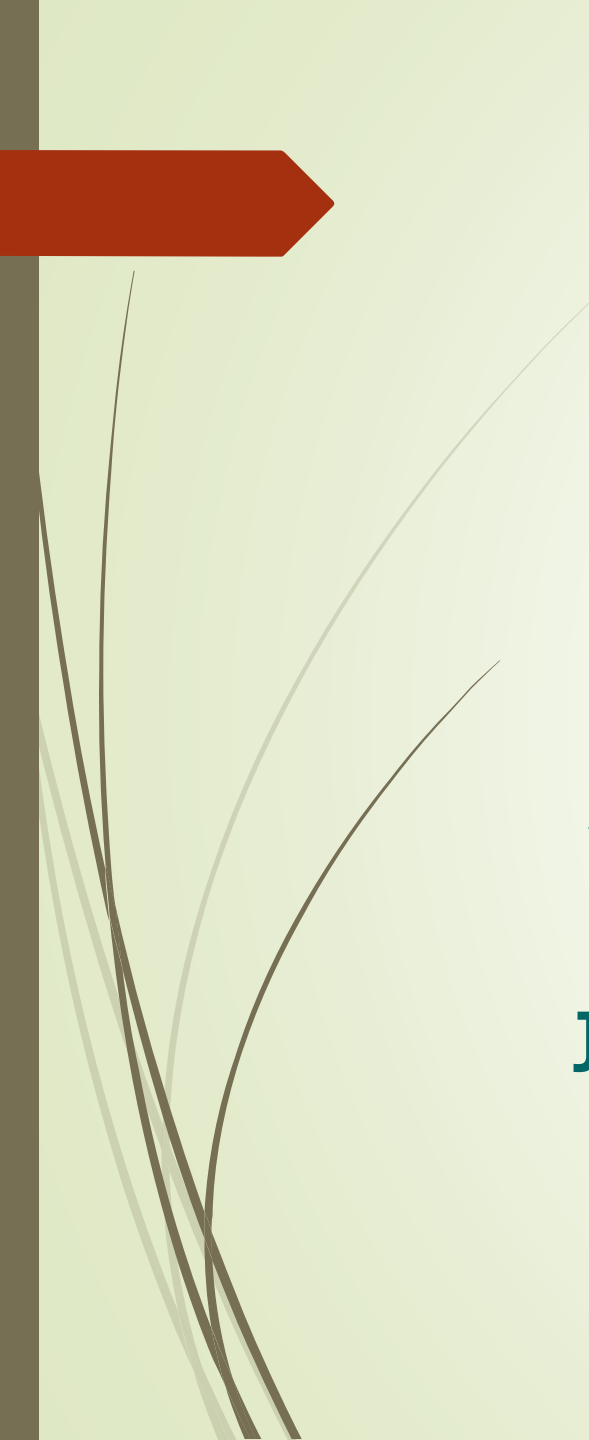
- ▶ באלפי השנים של התרבות השמרנית התפתחו אין ספור דעות קדומות שליליות ביחד למיניות הילדית, מתוך הפחד מהסכנות שמיניות מכילה.
- ▶ הורים במערב אימצו, החל משנות השישים של המאה העשרים, תפיסות הפוכות מן השמרנות ורעיונות מודרניים מלהיבים מנעים אותם לנסות ולדאוג לשחרור המיני של ילדיהם.
- ▶ מתבגרים ומתבגרות מונחים על ידי מסרים תרבותיים מימוש מיני מוקדם, מהיר וחסר גבולות.
- ▶ על רקע זה אנחנו נתקלים בהורים המבינים את מסר האיפוק במסר בעל אופי שמרני, ומזווגים עם דיכוי מיני ודעות קדומות.

לצד זה אנחנו נתקלים בבהלת יתר מביטויי מיניות ילדית

ילדים בגיל הגן הינם סקרנים, ומבטאים את
סקרנותם בכל התחומים, כולל בגופם ובגופם
של חבריהם. תפקידנו כהורים ומחנכים
לווסת את הסקרנות הזו, ולתחום אותה כך
שתימנע התנהגות מינית שאינה מתאימה או
כזאת שפוגעת בחברים

תהליך חינוכי זה המבוצע בעקביות
ובאהבה, מסייע לגדל ילדים המקבלים את
עצמם את גופם ואת תחושותיהם באהבה,
ללא בושה או הטלת אשמה, ומקיימים
קשר עם חבריהם מתוך הבנה של הגבולות
בקשר ביניהם.

לייסי גרין – איך מדברים עם ילדים על מין

<https://www.youtube.com/watch?v=tAfuJVISVkg> ➔

מהי התנהגות מינית לא מותאמת? (מתוך דוח ATSA 2008)

יילדים עם SBP הם ילדים מתחת גיל 12 היוזמים
התנהגויות המערבות חלקי גוף מיניים שאינן
מותאמות התפתחותית ותרבותית, או בפוטנציאל
להיות מזיקים לעצמם או לאחרים.

למרות השימוש במונח "מיני" הכוונה והמוטיבציה
להתנהגות לא בהכרח קשורה לסיפוק או גירוי מיני

SBP אינו מייצג סינדרום
פסיכולוגי או רפואי, או אבחנה
קיימת, אלא סט התנהגויות
שנמצאות מחוץ לנורמה החברתית.

. המיניות הילדית היא בדרך כלל הדדית כמו כל משחק

אחר. אנתנו מודאגים כאשר היא אינה הדדית:

➔ לילדים המעורבים במעשים המיניים אין יחסי משחק מתמשכים והדדיים.

➔ הילדים המעורבים במעשים המיניים הם בגילאים שונים או רמות התפתחות שונות.

➔ כאשר ההתנהגות המינית קשורה בכפייה, שימוש בכוח, שוחד מניפולציה או איומים

המיניות הילדית מלווה בדרך כלל ברגשות

נעימים. אנחנו מודאגים כאשר הרגשות

שליליים:

- ▶ התנהגות מינית של ילדים הגוררת תלונות אצל ילדים אחרים, או שמשפיעה באופן שלילי על ילדים אחרים.
- ▶ כאשר להתנהגויות המיניות מתלווים רגשות פחד, חרדה, בושה ותחושת אשמה.
- ▶ מעשים מיניים הגורמים כאב או אי-נוחות פיזיים או רגשיים לילד עצמו או לאחרים.
- ▶ כאשר ההתנהגות המינית מלווה בביטויי כעס מילולים או פיזיים. תוקפנות המלווה התנהגות המינית היא תגובה נלמדת.

המיניות הילדית הבריאה מתאזנת על ידי תחומי עניין אחרים. אנחנו מודאגים כאשר:

- ילד מפגין עיסוק יתר במיניות, אם ילד מעדיף לאונן במקום להשתתף בפעילויות רגילות לילדים.
- ילדים שנראה כי אינם מסוגלים להימנע מלעסוק בפעילות מינית
- התנהגות מינית שתדירותה, עוצמתה או אופייה הפולשני הולכים וגוברים עם הזמן.
- התנהגויות מיניות אשר ממשיכות למרות דרישות ברורות ותקיפות להפסיקן.
- ילדים המייחסים אופי מיני לדברים לא מיניים.

המיניות הילדית היא ילדותית ואינה דומה להתנהגות מינית של מבוגר. אנחנו מודאגים כאשר אנו פוגשים:

- ילדים שנראה כי יש להם ידע רב על מיניות ומתנהגים בדרכים אשר מאפיינות ביטוי מיני של מבוגר.
- התנהגויות מיניות שהן שונות באופן משמעותי מאשר אלה של ילדים אחרים באותו גיל.
- התנהגות מינית של ילדים המכוונת לאנשים מבוגרים ומביכה אותם.
- ילדים העוסקים בהתמדה, באופן נרחב ומתוך הסכמה הדדית במעשים מיניים האופייניים למבוגרים, עם ילדים אחרים.

יתרונות וחסרונות של "בדיקת הנורמליות"...

יש דברים נורמלים שאינם תקינים

יש דברים שהם נורמלים בנסיבות מסויימות

לעתים משהו נורמלי עשוי להיות פוגעני עבור האחר.

נורמלי או לא נורמלי – זה לא חזות הכל!!!

מיניות הינה עניין פרטי!

➤ מין הוא נושא אישי, פרטי- ואינו אמור להיות ציבורי

➤ החשיבות היא של העלאת הדיון בו

➤ בד"כ לאנשים מבוגרים קשה לנו להתמודד עמו:

➤ כהורים, כגננות, כפסיכולוגים- אך בהיותנו בעמדה מקצועית לא יכולים שלא להיות חלק מהדיון הזה!

סיבות אפשריות ל SBP

- פגיעה מינית בילדות
- הזנחה, בעיות בהורות
- חשיפה למין בתקשורת,
- חיים בסביבה מאוד מינית
- חשיפה לאלימות במשפחה.
- גורמים מבניים/תורשתיים (בעיות ויסות, ADHD)
- SBP כחלק מבעיית התנהגות כוללת

אז מה אפשר לעשות?

- ▶ עדויות רבות מדברות על כך שהתערבויות הן מניעה והן טיפול הן בעלות ערך רב **בגיל הרך**
- ▶ להורים בגיל הרך יש מקום משמעותי בהצבת נורמות מותאמות בנושאים שונים, וכך גם בנושא המיניות
- ▶ תגובות שיקחו בחשבון התאמת ההתפתחות הטבעית לנורמות החברתיות, ולהתחשבות באחר

לדוגמא

- עיצוב הבית תוך כיבוד פרטיות הילד.
- הבניית שפה המתייחסת לפרטיות ולשמירה על גבולות הגוף שלך ושל האחר
- התייחסות לביטויי מיניות התפתחותית תוך תגובה חינוכית, לא מתעלמת ולא מבוהלת, אך מתאימה את ההתנהגות לנורמות הסביבתיות.
- התייעצות והתייחסות רצינית כאשר נתקלים במיניות לא מותאמת/חריגה.